במאי קמיפלגי בעיבור שנה *דתניא א) כמה עיבור שנה ל' רשב"ג אומר חודש: מיתיבי א) *אין עצרת חלה אלא ביום הנף ואין ר"ה חלה אלא או ביום הנף או לאור עיבורו בשלמא לעולא דשמונה חסירין עבדינן מעוברין לא עבדינן משכחת לה שניהן ב] חסר ביום הנף אחד מלא ואחד חסר לאור עיבורו אלא לרב הונא דאמר עבדינן מעוברין הא זימנין דמשכחת ג] לאור אור עיבורו אמר לך רב הונא: ולעולא מי ניחא שמונה הוא דלא עבדינן הא שבעה עבדינן (א) ד] (שבעה) זימנין דלא עבדינן בסיתוא ועבדינן בקייטא ה] (והא) (הוה) לאור אור עיבורו, אלא ו] הא מני אחרים היא דתניא ב) אחרים אומרים ז] אין בין עצרת לעצרת ואין בין ראש השנה לר"ה אלא ארבעה ימים בלבד ואם היתה שנה מעוברת חמשה ח] סוף סוף לאחרים ביום הנף לא משכחת לה? א"ר משרשיא ט] כגון שהיתה שנה מעוברת ועיבור שנה ל' יום דל ירחא לבהדי ירחא י] (ה)משכחת לה ביום הנף; א"ל רב אדא בר אהבה לרבא אחרים מנינא אתא לאשמועינן? הא קמ"ל דלא בעינן מצוה לקדש ע"פ הראיה מתקיף לה רבינא והאיכא יומא דשעי, ויומא דתלתין שני? כיון דליתיה בכל שתא לא קא חשיב: יא] ואף שמואל סבר לה כרב הונא דאמר שמואל אין שנת לבנה פחותה משלש מאות וחמשים ושתים יום ולא יתירה על שלש מאות וחמשים וששה יום הא כיצד שניהם מלאין ששה שניהם חסירין שנים אחד מלא ואחד חסר ארבעה מיתיבי ב) הריני נזיר כימות החמה מונה נזירות ג' מאות וששים וחמשה ימים כמנין ימות החמה כימות הלבנה מונה נזירות ג' מאות וחמשים וארבעה ימים כמנין ימות הלבנה ואם איתא יב] זימנין דמשכחת לה ששה? ג) בנדרים הלך אחר לשון בני אדם ורוב שנים, ואף רבי סבר לה כרב הונא דתניא מעשה ועשה רבי (כרב הונא) תשעה חסירים ונראה חודש בזמנו והיה רבי תמה ואומר עשינו תשעה חסירין ונראה חודש בזמנו, אמר לפניו ר' שמעון בר רבי יג] שמא שנה מעוברת היתה

א) סוכה נה: ר"ה ו: כ. [תוספתא פ"א שבת כו:] ב) נזיר ח: ע"ש תוספתא נזיר פ"א ג) [נדרים ל: וש"נ]

ח' חסרים וח' מלאים

במאי קמיפלגי. רב הונא דמוקי למתני' בתרתי מילי סבר לה כרשב"ג דזימנין כ"ט וזימנין שלשים והכי מיפרשא מתני' אין פוחתין מד' חדשים מעוברין דלא עבדינן טפי מח' חסירין הא ח' חסירין עבדינן ולא משכחת לה אלא במעוברת ועיבורה ל' וכדעולא, ולא נראה לעבר יותר על שמונה הא שמונה מליאין עבדינן ובמעוברת ועיבורה כ"ט וכדלעיל והיינו כרבן שמעון יד] ועולא סבר לה כת"ק דלעולם שלשים הלכך לא מיתוקמא מתני' אלא בחד טעמא ולא נראה לחסר יותר מח' קתני הא ח' עבדינן ובמעוברת ועיבורה שלשים אבל לעבר אפילו ח' מליאין נמי לא עבדינן דקדים סיהרא שני יומי (ב) טו] (דמעוברת) ועיבורה כ"ט ליכא לאוקמיה כרב הונא דאין עיבור שנה בציר משלשים: **אלא ביום הנף**. באותו יום שאירע בו ט"ז בניסן לפי שבט"ז בניסן אנו מתחילין למנות חמשים טז] ויום חמשים איקלע ביום ראשון להתחלת המנין דיום מ"ט הוי סוף שבת שביעית וביום חמשים מתחיל השבוע: **ואין ר"ה כו' או לאור עיבורו**. לאור עיבורו של ניסן ביום שאירע בו ל"א של ניסן כגון אם (ג) ניסן בא' בשבת הוי אור עיבורו שלישי בשבת, להכי קרי ליה יז] אור עיבורו שהוא לילה שבו מתעבר החדש שכשעושים ר"ח יום ל"א הוי חדש שעבר מעובר: **שניהם חסירין**. בסליו וטבת וכיון דהוו להו ד' חסירין בסתווא וד' חסירים בקייטא הוי ר"ה ביום הנף דהא אידנא עבדינן לעולם חדשי ימות החמה כסדרן ויש לנו סימן קבוע א"ת ב"ש ג"ר לשלישי של פסח הוי ר"ה דהיינו לאור עיבורו ואי עבד חד חסר טפי מקדמת ליה לר"ה חד יומא דהיינו ליום הנף אלא לרב הונא דאמר מעוברין נמי עבדינן הא כיון (ד) דעבדינן בימות החמה ד' מליאין מאחרת לר"ה חד יומא הה"ל לאור אור עיבורו של ניסן ליום רביעי של פסח: **הא שבעה עבדינן**. אפילו לעולא דהא דלא עבדינן שמנה מליאין משום דקדים אתי סיהרא תרי יומי אבל שבעה דלא קדים אלא חד יומא עבדינן, והא זימנין יח] [דלא] עבדינן בסתווא ועבדינא לחדשי החורף כסדרן ומעבדינא ליה בקייטא ועבדינן ד' מלאים וה"ל כמי לאור אור עיבורו: **אלא**. הא דקתני לעולם לאור עיבורו ולא יותר אחרים הוא דלית להו מליאין וחסירין דלדידהו יט] כל החדשים [כולהו] כסדרן: **אלא ארבעה ימים**. אם אירע ר"ה ביום ראשון יבא לשנה הבאה ליום חמישי דהייט כולהו כסדרן: **ביום הנף לא משכחת לה**. דהא בכסדרן מקלע לאור עיבורו: **דל ירחא**. דקייטא כ] (ו)עביד ליה חסר לבהדי ירחא דעיבור דעבדת ליה מלא דכי היכי דעבדינן שבט ואדר הראשון מליאין ביחד עבדינן נמי ניסן ואייר חסירין יחד דהא אמרינן אם היתה שנה מעוברת חמשה וכיון דעיבור שנה שלשים אי לא עבדינן תרי חסירין בהדי הדדי הוו להו שיתא כא] בין ראש השנה לר"ה דהא כי מוספת חד חדש מלא על ירחי שתא מאחרת ליה לר"ה תרי יומי הילכך כב] הוו להו בקייטא ארבע חסירין ומיקלע ביום הנף: **אחרים מנינא אתא לאשמועינן**. בתמיה כיון דכסדרן אית להו פשיטא דאין בין זה לזה אלא ארבעה והכי איבעי להו למימר אין מעברין את החדש כג] לצורך וממילא ידענא דאין בין זה לזה אלא כד] ארבעה: [**הא קמשמע לן**]. אי הוה אמרי אין מעברין את החדש לצורך הוה אמינא ה"מ בחדש שנראה בזמנו אבל היכא דלא אתו סהדי ביום שלשים ע"כ תעברוהו משום דמצוה לקדש על פי עדים: **קמ"ל כו'**. דהכי משמע דהאי סימנא נקוט בידך ארבעה ימים בין זה לזה ואפילו לא נראית הלבנה: **והאיכא יומא דשעי**. כלומר נהי נמי דבתר מולדות הלבנה אזלי אחרים מיהו זימנין דאיכא חמשה ימים בשנה פשוטה בין פסח לפסח דהא איכא יומא דשעי דלשלש שנים טפי חד יומא טופייתא, דבין מולד זה למולד שנה הבאה איכא ארבעה ימים ושמונה שעות ותתע"ו חלקים לא לשלש שנים לכל שנה שמונה שעות תמלא יום אחד: **ויומא דתלתין שנין**. שהרי מן התתע"ו (ה) לא תתס"ד מכל תתע"ו תמלא יום לשלשים שנה שהרי התר"ף חלקים בשעה חשוב חמשה תתס"ד כה] ארבע שעות הרי לשלשים תתס"ד כ"ד שעות שהן יום אחד: **ואף שמואל סבר לה כרב הונא**. דשמונה מליאין נמי עבדינן: **שניהם מליאים**. שניהם מן החסירין כו] (שנים) כגון מרחשון ואייר אם תעשה מליאים נמלאת שנה עודפת שני ימים על כסדרן והרי היא שנ"ו: **שניהם חסירין**. שנים מן המליאין כגון בסליו וסיון אם תעשה חסירין נמלאת שנה חסירה שני ימים מכסדרן וכסדרן שנ"ד והרי היא שנ"ב אלמא עבדינן תמניא מליאין: **הריני נזיר כימות החמה**. (או) שאמר כמנין ימות החמה מונה נזירות שס"ה: **ואף רבי סבר לה כרב הונא**. דאמר עבדינן שמונה מליאים: **ונראה חדש**. לבנה תשרי בזמנו ביום קביעות ראש השנה: **והיה רבי תמה**. לפי שהיה (ו) לאחר הלבנה שלשה ימים שהרי הקדימו הקביעות שלשה ימים:

ועיבור

(864 · 5 = 1080 · 4 = 4320) 1080

שני חסירים ליום הנף. ט"ז בניסן אחד מלא ואחד חסר לאור עיבורו פי' ליל שאחר עיבורו *(דעיבורו) דהיינו ליום ל"א דיום ל"א בניסן הוא באותו יום שאירע בו י"ז בניסן שהוא יום ג' לפסח:

סוף סוף לאחרים ביום הנף לא משכחת לה כו'. כגון שהיתה שנה מעוברת ועיבורה שלשים וכיון דעשינו עיבור שנה משלשים יום יש לנו לחסר חדש אחד מהשלימים של הקיץ לכך אשכחן ביום הנף:

מעשה ועשה רבי ט' חסרים ונראה חדש בזמנו. מולד תשרי ביום קביעות השנה והיה רבי תמיה היאך עשינו ט' חסרים ונראה חדש בזמנו פי' רבי סבור דקיבוע ומולד דאשתקד היה ביום ז' ועשה ט' חסרים והוקבע שנה ביום א' ועל כן היה תמיה לפי מה שסבור דאשתקד הקיבוע והמולד ביום ז' א"כ השנה לא היה בדין עד יום ד' דלא תראה הלבנה ג' ימים אחר הקיבוע אמר לפניו ר"ש בנו שמא שנה מעוברת היתה ועיבור שנה שלשים ואשתקד עשינו שניהם מלאים דל תלתא בהדי תלתא וקם ליה אדוכתיה פי' שנה מעוברת היתה שנה זו שעשינו הט' חסרים ואלו אשתקד היה הקיבוע ביום *ז' וע"י שעשינו שנה זו מעוברת ועיבור שנה שלשים היה בדין שיתאחר *)השנה הקיבוע משל אשתקד ו' ימים ויקבע ביום ד' וע"י שעשה רבי שלש חסרים הוקבע השנה ביום א' ואשתקד עשינו שניהם מלאים וקדים המולד לקיבוע דאשתקד שני ימים ואירע המולד דאשתקד ליום ג' וכי שדית ה' כ"א תקפ"ט דהוי המולד השתא ביום ראשון ולכך נראה עתה ביום הקיבוע ולכאורה אשתקד קדים המולד

*) בשנה זו נ"ק מיום

רבינו גרשום

במאי קא מיפלגי. רב הונא ועולא רב הונא כרבן שמעון בן גמליאל: אין עצרת חלה אלא ביום הנף. ביום הנפת העומר דכתיב ביה ממחרת השבת יניפנו הכהן: לעולם ביום הנף ועד עצרת מ"ט יום דהיינו ז' שבועות ובתחלת שבוע ח' הוי עצרת דהיינו יום נ' ואותו יום נ' חל ביום הנף] או לאור עבורו למחרתו לאור אותו לילה שעבר יום הנף: ואיכא דאמרי לאור עיבורו [של ניסן] (סיון) דהיינו יום ל"א ואותו יום ל"א הוא ביום מחרתו של יום הנף: שניהם חסירין. אייר וסיון ביום הנף: דאי עבדינן ח' חסירין עבדינן ד' בסיתוא מרחשון וכסלו (תמוז ואלול כנגד טבת ואדר) וטבת ואדר. [וד' בקייטא אייר סיון כנגד מרחשון וכסלו תמוז ואלול כנגד טבת ואדר]. והאי דקאמר שניהם חסירין (אאייר) [אאדר] וסיון קאמר משום דלא תילי כל שתא לסיהרי תרווייהו חסר והוי ר"ח ביום (הא') [הנף]. הא כיצד היה ר"ח ניסן ביום השבת נמצא יום הנף דהוא יום ט"ו באחד בשבת ונמצא ר"ח אייר ביום א' וב' ור"ח סיון ביום ג' תמוז יום ד' אב יום ה' אלול ו' ו' דאב היה מלא נמצא היה ר"ח ביום(הנף)(א') דהיינו יום הנף: אחד מלא ואחד חסר לאור עיבורו. דאיתר ליה יום אחד [דחדש ג' מלא. הא זימנין דמשכחת לה ר"ה לאור עיבור ביום ג' לאחר הנף: כיצד משום דכיון דאמרינן ד' מלאין איתר ליה עוד יומא חד: שמונה הוא דלא עבדינן מעוברין אבל ז' מעוברין עבדינן. זימנין דלא עבדינן בסיתוא לחדש רביעי דלא עבדו בסיתוא אלא ג' מליאין ועבדי בקייטא ד' מליאין והוה ליה לאור אור עיבורו כדאמרן לעיל]: אלא הא ברייתא מני דאין ר"ח חלה אלא או ביום הנף או לאור עיבורו: אחרים הוא. דסבירא להו דלעולם אחד מלא ואחד חסר דהוו להו שנ"ד ימים של נפקי כולהו ז' ז' פשו להו ד' ימים ותני ניגהו דבין ר"ח לר"ח ואם היתה [שנה מעוברת] (מעובר שנה) לטעמא דמאן דאמר עיבור שנה חדש כ"ט יום דפש על ז' ז' חד יומא אבל לטעמא דמ"ד עבור שנה שלשים פשו להו תרי יומי והוי בין ר"ח לר"ח ו' ימים והאי דקאמרי אחרים חמשה דבציר מחמשה לא הוי לדברי הכל: [סוף סוף לאחרים לאור עיבורו משכחת לה דכיון דסבירא ליה דכסידרן הא אמרינן לעיל אחד מלא ואחד חסר לאור עיבורו. אבל יום הנף לאחרים לא משכחת לה]: כגון שהיתה שנה מעוברת ועיבור שנה (שלו) ל' דל ירחא לבהדי ירחא. כלומר כיון דאדר הראשון (חד) [הוי] מלא צריך אתה לחסר כנגדו ניסן דחסרון דאדר השני הוא כנגד אב שהוא מלא לפיכך צריך לחסר ניסן מפני אדר הראשון שהוא מלא והשתא הוו להו בקייטא ד' חסירין הילכך ר"ה ביום הנף [כדתרצינן לעיל שניהם חסירין ביום הנף]: אחרים מנינא אתא לאשמועינן. כלומר לימא דלעולם הוו כסידרן וממילא ידעינן דאין בין ר"ה כו': הא קמ"ל דלא בעינן מצוה לקדש ע"פ הראייה. להמתין עד שיבואו עדים אלא בתר חושבנא אזלינן ולעולם אין בין ר"ה וכו': [ולאחרים הא איכא יומא דשעי דשתי ידות שעה של כל חדש עולין לח' שעות ולשלש שנים עולין אותן שעות ליום וע"ג חלקים לכל חדש עולין לתתע"ו חלקים לשנה ואותן תתע"ו סול מהן י"ב חלקים נשתיירו תתס"ד ולל' שנים נעשו תתס"ד יום אחד והיינו ויומא דתלתין שנין: הא כיצד שניהן מליאין. מרחשון ואייר שנ"ו דכיון דאמרינן דכי הוו ו' מליאין ו' חסירין הויא שתא שנ"ד ימים ש"מ דכי הוו ח' מליאין הויא שנ"ו ימים ואם הוו ח' חסירין הויא שנ"ב אלמא סבירא ליה לשמואל דעברינן בין ח' מעוברין בין ח' חסירין (כשמואל) [כרב הונא] אבל עולא לא סבירא ליה למעבד ח' מעוברין כלל: הריני נזיר. הרי עלי נזירות של ל' יום כפתם נזירות שנה שס"ה נזירות כמנין ימות החמה לפי חשבון ד' תקופות ד' פעמים צ"א יום וז' שעות ומחצה הן שס"ה יום: שנ"ד יום היינו כי הוו אחד מלא ואחד חסר. ואם איתא משכחת בשניהם מליאים שנ"ו]. ונראה חדש בזמנו [ביום ר"ה]. והיינו פליגא אדעולא דאמר

*במקום ד' חסרים זמנין שלשה מצד הקביעות

*אבל לר' הונא חסר בקיץ

1080 חלקים לשעה

עין משפט נר מצוה

ז"ל דעיבורו היינו יום שלשים ולאחר עיבורו היינו יום ל"א ויום ל"א בניסן כו' נ"ק

יח א מיי' פ"ד מהל' קדוש החדש הל' יז:

יט ב מיי' שם פ"ח הלכה ז:

כ ג מיי' שם פ"א הל' ד ופ"ח הלכה ו ועי' שם:

כא ד מיי' פ"ג מהלכות נזירות הלכה ז:

מבנה
△ (מצוקג) קושיות
▽ תשובות בשיטות עולא ור' הונא

מבנה
⌂
דעות שסוברות כר' הונא דניתן לעשות ח' מלאים

◆

שיטה מקובצת

א] אין עצרת חלה וכו'. תימה אמאי לא קאמר רב הונא רבנן היא ואנא דאמרי כרשב"ג דבלאו הכי מוקי פלוגתייהו כתנאי ואין לומר דבעי לאוקמי ברייתא כדברי הכל דהא מסיק דאתי כאחרים וי"ל דס"ד דמקשה דברייתא קיימא אמתני' ואיירי בענין סברת משנתינו הלכך פריך מינה לאמוראים שפירשו המשנה ובתר דמשני הא מני אחרים היא וסברי כרשב"ג לא הוה מצי לשנויי עולא בלאו תירוצא דאחרים היא דאתיא כרשב"ג משום דמסיק בקושיא לתרווייהו. הרא"ש ז"ל: ב] שניהן חסרים ביום: ג] דמשכחת לה לאור: ד] תיבת שבעה נמחק: ה] בקייטא והוה להו לאור: ו] הא מני אחרים. תימה דלאחרים לא היה לנו לעשות עבור השנה דהא אינהו אמרי ובשנה מעוברת ה' וא"כ בלא שנה מעוברת הוה מצי לשנויי כגון דעבדי בסתווא ד' מלאים דאז נצטרך לעשות בקייטא ד' חסרים שלא יהא בין ר"ה לר"ה יותר מד' ימים ועוד צ"ע מ"ט דאחרים דאמרי שנה מעוברת ה' והא לא עבדינן שנה מעוברת כי אם מג' שנים לג' שנים ובלא העיבור משכחת לה(ג')[ה'] ימים משום התוספת הח' שעות שבכל שנה ושנה התוספים על החדשים כסדרן משום ד"ח תתע"ג ובהא לא פליגי אחרים כדפריך תלמודא בסמוך והא איכא יומי דשעי ויומא דתלתין שנין וי"ל דליכא לשנויי הכי דהיאך היו בסתווא ד' מלאים דהא אחרים אית להו דאין לשנות מכסדרן אלא ע"י חדש העיבור אבל פשיטא שע"י חדש העיבור יצטרך לשנות מכסדרן כדי שלא יהא בין ר"ה לר"ה יותר על ה' ימים תם קושיא שניה אינה כלום דנקט חדש העיבור דמלתא דפסיקא נקט וחשבון דשעי לא פסיקא ליה דאם בתחלת המולד או יבא לששה שנים ואם לקץ ח' שעות יבא לב' שנים ואם לקץ ס"ז שעות יבא לקץ שנה ליום שלם ומשום הכי נקט חדש העיבור ועוד הקשו היאך אמרינן שניהם מלאים ששה הא לא אשכחן שניהם מלאים כי אם בשנה מעוברת וא"כ תמצא יותר משס"ה ימים וכן ב' חסרים לא תמצא אלא בשנה מעוברת וע"ק דבכל שמעתין תלמודא שנה שלפניה ומשמע שנה שלפניה ממש לכך נראה לפרש שנה שלפניה שלפני זאת והא דקאמר דל ירחא חסירא בהדי ירחא מליאה י"ל ירחא חסירא משנה זאת בהדי ירחא מלאה משנה שעברה ופשוטה יש כ"ה חדשים וא"ת ואמאי לא אוקמי כששנה זו מעוברת כדס"ה וי"ל דלא מתוקמא מתני' בהדי דתנן אין פוחתין מד' מעוברים בשנה כו' ואי בשנה מעוברת איכא י"ג חדשים א"כ הוי להו ט' חסרים והוי בין לרב הונא ובין לעולא לא עבדינן ט' חסרים ורש"י הגי"ה כך בקצת פירושים תוס' מהר"פ. גליון. ק"ק לאחרים בלא שנה מעוברת תמצא (ח') [ה' ימים] לג' שנים משום תוספת הח' שעות כדאמר בסמוך: ז] אין בין פסח לפסח ואין בין עצרת כו': ח] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ט] עי' בהשמטות בסוף המסכת: י] ירחא ומשכחת לה אות ה' נמחק: יא] עי' בהשמטות בסוף המסכת: יב] זמנין דמשכחת לה חמשה. גליון וקשיא לרב הונא דאמר עבדינן שני מלאים והוה נמי מצי למפרך לעולא דזימנין דמשכחת שיהיה החדש מלא יתר על החסרים אלא נקט המנין היותר ומקשי לרב הונא וה"ה נמי לעולא. יג] שמא שנה מעוברת היתה. גליון וא"ת מה שעשו אשתקד שנים מלאים מסתמא לא עשו כן אלא לתקן שנה שלפניה א"כ אינן מועילים לשנה זו וי"ל דאפשר דאחד מן המלאים היה לתקן שנה שלפניה ואחד לתקן שנה זו וחודש העבור מלא הוו להו ח' חסרים וארבע מלאים פשו להו תרי יומי כנגד תלתא יומי חסרין שנה זו וקם ליה אדוכתי זולת יום אחד והיה החדש ראוי לדחות בסוף יום הקביעות. הרא"ש ז"ל: יד] וכרבן שמעון בן גמליאל ועולא: טו] ומעוברת ועיבורה: טז] יום חמשים: יז] [illegible]: יח] [illegible]: יט] דלדידהו כל: כ] קייטא דעביד ליה: כא] [illegible]: כב] [illegible]: כג] לצורך: כד] [illegible] ארבעה: כה] [illegible]: כו] [illegible]

הגהות הב"ח (א) גמ' הא שבעה עבדינן הא זימנין: (ב) רש"י ד"ה במאי קמיפלגי וכו' ובמעוברת ועיבורה כ"ט: (ג) ד"ה ואין ר"ה וכו' כגון אם ר"ח ניסן: (ד) ד"ה שניהם וכו' כיון דעבדת בימות החמה חד טפי מלאים מאחרת לר"ה: (ה) ד"ה ויומא דתלתין וכו' התתע"ו חלקים לא תתס"ד: (ו) ד"ה והיה רבי וכו' שהיה לאחר ג' ימים:

גליון הש"ס גמ' שס"ה ימים כמנין ימות החמה. עיין טורי אבן ר"ה דף יב ע"ב ד"ה המולד: